

2/2017

Suomen potilasturvallisuusyhdistyksen jäsenkirje

Lääkekaos hallintaan!

Lääkehoito on keskeinen osa potilaan hoidon kokonaisuutta. Lääkkeitä ei kuitenkaan aina määrätä ja käytetä suositusten ja ohjeiden mukaisesti. Tällöin lääkehoidosta ei saada tavoiteltua hyötyä, tai asiakkaan tai potilaan turvallisuus voi jopa vaarantua.

Suomessa on varsin vähän järjestelmälähtöistä lääkehoidon toteutuksen toimivuuteen liittyvää tutkimustietoa. Olemassa olevan tutkimustiedon ja käytännön kokemusten perustella voidaan sanoa, että Suomessa vallitsee lääkekaos. Tähän vaikuttavat erityisesti lääkehoidon kokonaisvastuun puute sekä useat potilaan lääkehoitoon osallistuvat toimijat, jotka eivät aina ole tietoisia toistensa toiminnasta. Tämä johtaa siihen, että myös potilaan itsensä on vaikea osallistua oman hoitonsa hallintaan. Kokonaisvastuun puuttuessa syntyy hallitsematon tilanne, lääkekaos, joka voi johtaa lääkityspoikkeamiin, potilasvahinkoihin ja kasvaviin terveydenhuollon kustannuksiin. Tilanteen hallitsemiseksi on tärkeää analysoida lääkehoidon nykytilaa, haasteita ja laatia ratkaisuehdotuksia ennen sote-muutosten toteuttamista. Näin mahdollistetaan uusien lääkehoidon turvallisuutta edistävien toimintamallien käyttöönottoa uusissa sote-palveluissa.

Ongelmaan on myös tartuttu kansainvälisesti. Maailman Terveysjärjestö WHO on käynnistänyt maailmanlaajuisen lääkitysturvallisuusohjelman maaliskuussa 2017. Ohjelma pyrkii tekemään lääkehoidon toteuttamiskäytännöistä nykyistä turvallisempia, sekä puolittamaan vakavia haittoja aiheuttavat lääkehoidon virheet viidessä vuodessa. Tähän haasteeseen tulisi meidänkin Suomessa lähteä mukaan!

Teksti perustuu Suvi Hakaisen, Pirjo Laitinen-Parkkosen ja Marja Airaksisen Kunnallisalan Kehittämissätiölle laatimaan tutkimusraporttiin: Lääkekaoksen hallinta sote-muutoksessa – nykytila, haasteet ja ratkaisuehdotukset.

Raportti on saatavilla osoitteessa:

http://kaks.fi/wp-content/uploads/2017/09/tutkimusjulkaisu_106_nettiin.pdf

Itsehoidon riskilääkkeet

Suomen Potilasturvallisuusyhdistys ry on toteuttanut yhteistyössä Suomen Apteekkariliiton, Suomen Farmasialiiton sekä Helsingin yliopiston kanssa projektin itsehoidon riskilääkkeistä.

Projektissa määriteltiin apteekkien itsehoidon riskilääkkeet kansalliseen ja kansainväliseen tutkimuskirjallisuuteen perustuen. Työ on myös kansainvälisesti uniikki, sillä vastaavaa työtä ei ole tiettävästi tehty muualla.

Projektin osana laadittiin käytännön työkalu, jossa on listattuna itsehoidon riskilääkkeet (esim. naprokseeni), niiden käytössä huomioitavat keskeiset riskit, seuraukset potilaalle riskitilanteessa, riskipotilaat ja -tilanteet, sekä muistilista siitä, mitä apteekkien farmaseuttisen henkilöstön sekä muiden terveydenhuollon ammattilaisten tulee muistaa selvittää potilaalta näiden lääkkeiden käytön yhteydessä. Itsehoidon riskilääkelistan ohella työstettiin myös listaus reseptipuolen lääkkeiden kanssa interaktioita aiheuttavista itsehoitolääkkeistä.

Listaukset ovat käytännön työkalu potilaiden lääkeneuvontaan niin apteekeissa, kuin muissakin sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteissä, joissa toteutetaan potilaiden itsehoitoa. Itsehoidon riskilääkelista, sekä listaus interaktioita aiheuttavista itsehoitolääkkeistä julkistettiin Farmasian päivillä 17.-18.11.2017 ja ne löytyvät Potilasturvallisuusyhdistyksen verkkosivuilta kohdassa julkaisut.

KOULUTUSTA:

Potilasturvallisuusyhdistys on järjestänyt syksyllä 2017 koulutuspäiviä potilas- ja asiakasturvallisuusstrategiaan ja laiteturvallisuuteen liittyviä koulutuksia. Yhteistyössä mukana ovat olleet mm. STM, Valvira, Potilasvakuutuskeskus ja Tehy.

Koulutuksista edessä on vielä **Oulun koulutus 24.11.2017**

Lisätiedot: <http://spty.fi/koulutukset-2017/>

Koulutuksiin liittyen voit olla yhteydessä koulutuskoordinaattoriimme:

Anssi Kuosmanen, anssi.kuosmanen@niuva.fi

TUTKIMUSNEUVOSTO:

Suomen Potilasturvallisuusyhdistys ry sekä suuri osa Suomen terveydenhuollon organisaatioista on avannut mahdollisuuden HaiPro-Terveysturvallisuuden vaaratapahtumien raportointijärjestelmän tutkimukseen. Aineiston käyttömahdollisuutta tieteelliseen tutkimukseen tai paikalliseen potilasturvallisuuden kehityshankkeeseen voi hakea Suomen Potilasturvallisuusyhdistyksestä. Tarkemmat tiedot: www.spty.fi/tutkijoille.

Yhteyshenkilö: Anna-Riia Holmström, annariia.holmstrom@helsinki.fi

JAOSTEN KUULUMISIA

Turvallinen lääkehoito -jaoksen syyskaudella jaos on ottanut osaa Kansallisen Potilasturvallisuuskonferenssin suunnitteluun. Konferenssi on tarkoitettu järjestää syksyllä 2018 yhteistyössä Suomen Lääkäriliiton, Suomen Farmasialiiton, Fiocan sekä Potilasvakuutuskeskuksen kanssa (konferenssista tulee tarkemmat tiedot yhdistyksen viestinnän kautta, kun ohjelma ja päivämäärät selviävät). Jaos jatkaa myös itsehoidon riskilääketyötä valmistelemalla sähköistä koulutusmateriaalia apteekkeille itsehoidon lääkitysturvallisuuden edistämiseksi.

Potilasturvallisuuden asiantuntijat viettivät syyspäiviä Vaasassa. Ohjelmassa oli mielenkiintoisia luentoja ja tutustumisia Vaasan keskussairaalaan. Ajatuksia herättelevä luento saatiin kuulla Elina Pietikäisen pitämänä aiheesta: Potilasturvallisuuden edistäminen resilienssi ajattelun näkökulmasta. Asiantuntijajaos on valmistelemassa sote- uudistuksen järjestäjän käsikirjaan potilasturvallisuuden näkökulmasta ehdotuksen miten potilasturvallisuus tulisi uudistuksessa huomioida. Jaoksen toiminta jatkuu syksyllä koulutuspäivien ja tapaamisten merkeissä. Jaoksen jäsenet toimivat kouluttajina syksyn koulutuksissa.

Potilasjaos on tavannut syksyn aikana mm. yhdistyksen verkkosivujen kehittämisen työstämiseksi. Potilaan ja läheisten verkkosivut on uudistettu, mutta niitä kehitetään ja päivitetään edelleen. Jaos valmistautui syksyn tuleviin kokouksiin suunnittelemalla tulevien koulutuksien potilaan näkökulmaesitystä. Jaos keskusteli yhteistyön kehittämisen mahdollisuuksia muiden jaosten ja eri potilasturvallisuutta käsittelevien toimijoiden kanssa. Jaoksen seuraava kokous on 27.11.2017.

Jaosten toimintaan tarvitaan aktiivisia toimijoita mukaan ja innokkaita pyydetään ottamaan yhteyttä alla oleviin yhdyshenkilöihin.

JAOS

Turvallinen lääkehoito

Potilasjaos

Potilasturvallisuuden asiantuntijat

YHTEYSHENKILÖ

Anna-Riia Holmström

Tarja Pajunen

Marina Kinnunen

YHTEYSTIEDOT

annariia.holmstrom@helsinki.fi

tarja.pajunen@elakkeensaajat.fi

marina.kinnunen@vshp.fi